

Handläggare
Daniel Edenborgh
Telefon: 0761242252

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2021-09-23

Remiss av motion om elektrifiering av hemtjänsten.

Svar på remiss från Kommunstyrelsen, KS 2021/306.

Förslag till beslut

Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Clara Lindblom, Rikard Warlenius och Robert Mjörnberg (alla V) har skrivit en motion där de föreslår att äldrenämnden, att i samråd med miljö- och hälsovårdsnämnden, ska uppdras att ta fram förslag till nytt förfrågningsunderlag för upphandlad hemtjänst där det klargörs att fordon som ingår i uppdraget ska vara miljöbil spjutspets, enligt stadens definition. De föreslår vidare att förfrågningsunderlaget ska specificera hur uppföljning av kraven ska gå till för att säkerställa efterlevnad samt att förslag ska lämnas om vilken nämnd som ska ansvara för uppföljningen.

Ur klimatsynpunkt bedömer förvaltningen att det är viktigt att tillämpa höga krav, helst på spjutspetsnivå. Samtidigt finns risk för målkonflikt då det för företagen kan innebära ekonomiska konsekvenser i form av ökade investeringskostnader. Om konsekvensen då blir att färre företag kan bli utförare har det påverkan både på stadens valfrihetssystem och på stadens målsättning att skapa goda förutsättningar för företagare.

Det är viktigt att följa upp att krav som ställs vid upphandlingar efterlevs. Förvaltningen har emellertid ingen synpunkt eller förslag rörande exakt hur denna uppföljning ska göras eller vilken av de två föreslagna nämnderna som är mest lämpad för uppdraget.

Östermalms stadsdelsförvaltning
Administrativa avdelningen

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
<http://www.stockholm.se/ostermalm>

Bakgrund

Clara Lindblom, Rikard Warlenius och Robert Mjörnberg (alla V) har skrivit en motion där de pekar att det saknas fordonskrav i pågående avtal med privata hemtjänstutförare och att det sannolikt är förklaringen till att det inte finns så många miljöbilar inom den upphandlade hemtjänsten. Motionärerna menar att äldrenämnden

snarast behöver inleda ett arbete med att komplettera förfrågningsunderlaget i samråd med miljö- och hälsovårdsnämnden. De anser att målen att Stockholm ska vara en fossilbränslefri organisation 2030 och vara fossilbränslefritt 2040 ska tillfogas samt att krav ska ställas på att fordonen som används i utförandet av tjänsten ska vara miljöfordon av högsta nivå enligt Stockholm stads definition. De framhåller även att möjligheten till erforderlig uppföljning behöver säkras i avtalen och att ansvaret för uppföljningen bör klargöras

Kommunstyrelsen har skickat motionen på remiss till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, äldrenämnden, Skärholmens stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd samt till Almega Kompetensföretagen, Famna och Naturskyddsföreningen. Kommunstyrelsen vill ha yttrandet senast 2021-10-26.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på specialistenheten, inom administrativa avdelningen, i samråd med äldreomsorgsavdelningen.

Ärendet

I motionen konstateras att omställningen till fossilbränslefritt redan börjat och kommit väldigt långt vad gäller stadens egna fordon. Enligt motionen är avsaknad av fordonskrav i pågående avtal med privata hemtjänstutförare en sannolik förklaring till att det inte finns så många miljöbilar inom den upphandlade hemtjänsten. I motionen står det att en enkät från äldreförvaltningen och miljöförvaltningen har visat att 70 procent av de privata hemtjänstaktörer som har svarat använder bil i tjänsten och att 85 procent av bilarna drivs på bensin medan resterande är dieseldrivna. Eftersom endast cirka 30 procent av hemtjänsten i staden utförs i kommunal regi anser motionärerna att det synnerligen är angeläget att i det fortsatta arbetet med elektrifiering av hemtjänsten helt fokusera på de privata aktörerna.

I motionen föreslås därför att kommunfullmäktige ska uppdraga åt äldrenämnden, att i samråd med miljö- och hälsovårdsnämnden, ta fram förslag till nytt förfrågningsunderlag för upphandlad hemtjänst där det klargörs att fordon som ingår i uppdraget ska vara miljöbil spjutspets, enligt stadens definition. Vidare föreslås att de i förfrågningsunderlaget ska klargöra att ingångna avtal följs upp genom insamlande av registreringsnummer för respektive verksamhetsutförare för att säkerställa efterlevnad samt föreslå

vilken nämnd som lämpligen har ansvaret för uppföljning av miljökraven och ange vilka resurser som krävs för uppdraget.

Stadens tre definierade nivåer:

1. Bas: fordon med max fyra platser plus förare som släpper ut högst 95 g CO₂/km, eller högst 190 g CO₂/km om fordonet är godkänt för fordonsgas/vätgas/etanol/el enligt Vägtrafikregistret eller tillverkargodkänt för HVO100. För fordon med fem till åtta sittplatser gäller speciella nivåer.
2. Miljöbil: fordon som släpper ut maximalt 60 gram CO₂/km. Etanol- och gasbilar (ej gasol) som släpper ut max 190 g CO₂/km.
3. Miljöbil spjutspets: fordon som släpper ut max 60 gram CO₂/km, ej laddhybrider.

Samtidigt med denna remiss handlägger förvaltningen en remiss som handlar just om förfrågningsunderlag/kontraktsvillkor för hemtjänst i privat regi ”Remiss av Revidering av förfrågningsunderlag/kontraktsvillkor för upphandling av privata utförare till stadens valfrihetssystem för hemtjänsten, KS 2021/877”. Remissversionens krav på nyanskaffade fordon motsvarar ”nivå 2 Miljöbil” enligt Stockholms stads definition.

Synpunkter och förslag

Östermalms stadsdelsförvaltning har sedan 2018 använt två elbilar inom hemtjänstverksamheten som uppfyller stadens definition som miljöbil spjutspets. Förvaltningen erfar att dessa elbilar bidragit till att verksamheten blivit mer effektiv, genom att personalen inte behöver ta omvägar förbi bensinmackar utan bilarna laddas nattetid och är fulladdade varje morgon. En förutsättning är förstås att det finns laddmöjligheter och att personalen inte glömmer bort att sätta bilen på laddning vid arbetsdagens slut eftersom batteriet tar förhållandevis lång tid att ladda. Bilarnas räckvidd på 28 mil är fullt tillräckligt för verksamhetens behov, även vintertid när räckvidden minskar något. Inköpspriset är högre än motsvarande bil som drivs av fossila drivmedel. Däremot är driftkostnaderna mycket lägre, drivmedelskostnaden är ungefär en fjärdedel och service- och underhållskostnaderna är även de betydligt lägre.

Östermalms stadsdelsförvaltning
Äldreomsorgsavdelningen

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Stockholms stad har, som motionärerna konstaterar, ambitionen att ligga i framkant i omställningen till en hållbar framtid. Målsättningen är att staden ska ha en fossilbränslefri organisation till 2030 och vara helt fossilbränslefri till 2040.

Förvaltningen välkomnar att det vid upphandling av privat hemtjänst ställs krav på att fordon för uppdragen ska stämma med stadens miljöprogram, men anser också att frågan om fordon är komplicerad eftersom den kan medföra en målkonflikt.

Av klimatskäl bedömer förvaltningen att det är viktigt att tillämpa höga krav, helst på spjutspetsnivå. För företagen kan det dock innebära ekonomiska konsekvenser i form av ökade investeringskostnader som påverkar deras möjlighet att vara utförare i staden, särskilt i de områden där bil är nödvändig för att utföra tjänsten. Om konsekvensen då blir att färre företag kan bli utförare har det påverkan både på stadens valfrihetssystem och på stadens målsättning att skapa goda förutsättningar för företagare och ha Sveriges bästa företagsklimat 2025.

Det är givetvis viktigt att följa upp att krav som ställs vid upphandlingar efterlevs. Förvaltningen har emellertid ingen synpunkt eller förslag rörande exakt hur denna uppföljning ska göras eller vilken av de två föreslagna nämnderna som är mest lämpad för uppdraget.

Kerstin Andersson
Stadsdelsdirektör

Helena Näslund
Avdelningschef

Bilagor

1. Motion om elektrifiering av hemtjänsten

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Kerstin Andersson, Stadsdelsdirektör	2021-09-03
Helena Näslund, Avdelningschef	2021-09-03